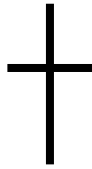

HET LEVEN
VAN DE HEILIGE PAÏSSY (VELICHKOVSKY)
OUDVADER VAN MOLDAVIË

DE LEER VAN HET GEESTELIJK GEBED

Sergius Jumati
Irina Veris

Gozalov Books
Den Haag

Deze publicatie heeft de zegen van
Zijne Eminentie Simon,
Aartsbisschop van Brussel en België
en tijdelijk van Den Haag en Nederland

ISBN: 978-90-79889-47-1

Vertaling uit het Russische origineel “Преподобный Паисий (Величковский), святой старец Молдавский. Жизнеописание. Поучение об умной или внутренней молитве”

Redacteur: Marijcke Tooneman

Vertaling: Marijcke Tooneman en Guram Kochi

Illustraties en afbeelding kaft: Natalia Komarovskaya-Jumati

Ontwerp: Guram Kochi and Marijcke Tooneman

© Gozalov Books, The Hague, 2015

Tel.: 00 31 (0) 70 352 15 65

E-mail: gozalovbooks@planet.nl

Website: www.hetsmallepad.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook worden opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord van de auteur	5
Hoofdstuk 1. De erfgenaam van de Poltava aarts priesters	12
Hoofdstuk 2. Vlucht en bedevaart	21
Hoofdstuk 3. Herinnering aan een jeugdbelofte.....	44
Hoofdstuk 4. Ascetisme op Athos en de voorschriften van oudvader Vasily	54
Hoofdstuk 5. Vader Païssy in Moldavië.....	78
Hoofdstuk 6. Het Neamts-Klooster	109
De leer van het geestelijk gebed opgesteld door de eerbiedwaardige Païssy	137
Eindnoten.....	171

LIST OF ILLUSTRATIONS

De zegen van de vader overste.....	18
Op weg naar Chernigov	26
Oudvader Paissy op de berg Athos.....	62
Oudvader Paissy in Moldavië.....	92
Oudvader Paissy in zijn cel	102

VOORWOORD VAN DE AUTEUR

“Heer Jezus Christus, Zoon van God, ontferm U over mij! Als u dit gebed vol verlangen en zonder ophouden herhaalt, zoals u door uw neus ademhaalt, zal de Heilige Drieëenheid – Vader, Zoon en Heilige Geest – zich in u vestigen en in u wonen. Het gebed zal het hart verslinden en het hart het gebed. U zult dit gebed dag en nacht gaan zeggen en zo uzelf bevrijden uit de netten van de vijand. Spreek het gebed tot Jezus als volgt uit: Heer, Jezus Christus, Zoon van God, ontferm U over mij. Spreek dit gebed ononderbroken uit ongeacht of u staat, zit, eet, reist of iets anders doet. Spoor uzelf vurig aan om zo te bidden, want het treft onzichtbare vijanden als de speer van een krijger. Druk het af in uw gedachten en aarzel niet om het overal, zelfs in het toilet, heimelijk te herhalen. En als u uw tong en mond uitgeput hebt, bid dan alleen met uw denken.”

De eerbiedwaardige Païssy Velichkovsky.

De nalatenschap van de heilige vaders getuigt van het feit dat: het ware geestelijke leven gebaseerd is op ononderbroken innerlijk gebed. Metropoliet Hierotheos (Vlachos), een van de moderne Griekse ijveraars voor vroomheid in de geest van de traditie van de kerkvaders, schrijft: “Het doel van het Jezusgebed is om Christus, het koninkrijk van Jezus, in het hart te verwerven. Wij krijgen toegang tot het koninkrijk van God in ons door het ontsteken van de vonk van genade, die nu onder de as van zonde begraven is. Dan wordt onze smeekbede in gebed vervuld: Uw koninkrijk kome. Maar nu ... wordt het hart verduisterd door de somberheid van de zonde omdat de demonen daar aan het werk zijn. De Boze vestigde zijn macht over het hart (maar niet over zijn kern, want alleen de activiteit van de Heilige Geest, Die ongeschapen is, wordt

één met de ziel, en staat aan het hoofd van allen) ... Door het gebed streven wij er eerst naar dat het denken de zoete naam van Jezus opneemt, en vervolgens Christus in al Zijn glorie en pracht in het hart afdaalt en de boze geest verbant die de ziel met allerlei hartstochten verduistert, zelfs nadat de ziel Gods genade, die haar (de ziel) beschermt, heeft ontvangen. Zo wordt de ziel, door de komst van Christus, verlicht en ontvangt genade op genade. Hoe meer de Heer nadert, hoe meer de Boze zich met een kreet en een schreeuw vanwege zijn nederlaag terugtrekt. De nagalm van dit schreeuwen zijn de verleidingen, die hij teweegbracht. "Dit is", zo kan men zeggen, "het algemene beeld van de geestelijke, onzichtbare oorlog, waar iedere Christen en speciaal iedere monnik, in zijn leven mee te maken krijgt."

De eerbiedwaardige Efraïm de Syriër, een van de grote geestelijke mentoren uit de vierde eeuw, leert: "Het allereerste Werk van een monnik is om stilte te bewaren, dat wil zeggen: leven zonder vermaak, los van alle wereldse bekommernissen, zodat hij zich na het overstijgen van het menselijk plezier, aan God kan hechten. Het tweede Werk is evenwichtig vasten, dat wil zeggen: eens per dag wat eenvoudig voedsel nemen, niet tot aan verzadiging. Het derde Werk is evenwichtige wake, dat wil zeggen: de helft van de nacht doorbrengen met psalmodie, zuchten en tranen. Het vierde is psalmodie, dat wil zeggen: lichamenlijk gebed, bestaande uit (het zingen) van psalmen en knielen. Het vijfde is geestelijk gebed, uitgevoerd door het denken, waarbij iedere gedachte van buiten wordt afgeweerd. Het zesde is het lezen van de levens van de Heilige Vaders en hun lessen, geen oor hebben voor vreemde leringen of zo, en met behulp van de woorden van de vaders de hartstochten overwinnen. Het zevende is om over ieder woord en bij iedere onderneming raad te vragen aan degenen die ervaring hebben, zodat de monnik vanwege zijn onerva-

renheid en zelfverzekerdheid, waarbij hij het ene denkt en het andere doet, niet bezwijkt wanneer het vlees zich roert vanwege demonische laster of wijn ... Alles moet dus proportioneel zijn om ervoor te waken dat de ijver ondermijnd wordt door een gebrek aan matigheid.”

Niet lang geleden gebeurde het volgende in het Pskovo-Pecherski Klooster van de Ontslaping van de Heilige Maagd. Er woonde een monnik met de naam Michael. Hij onderging de zware beproevingen van de oorlogsjaren en toen hij in het klooster ging, werd hij een voorbeeldig monnik: hij was een man van gebed en een harde werker, en onderscheidde zich door nederigheid en gehoorzaamheid. Hij was timmerman van beroep, en zijn werk van gehoorzaamheid bestond uit het maken van relikwieënkastjes, katheders en kruizen. Op een dag legde hij in de refter van het klooster de laatste hand aan een iconenkastje, toen hij plotseling bewusteloos raakte. Zijn hartslag was hoog en hij ademde niet meer. De kloosterarts die werd geroepen kwam snel, en bevestigde dat hij overleden was. Maar toen bekeek Vader John Krestiankin, de biechtvader van het klooster, monnik Michael en zei: “Nee, hij leeft,” en begon te bidden. Michael ontwaakte, barstte in snikken uit en vroeg om naar zijn cel gebracht te worden. De volgende dag smeekte Vader Michael de abt van het klooster om hem te wijden in het grote schima, en hij ontving het en kreeg de schemanaam Melchizedek. Na het aannemen van het schema veranderde hij zijn leven: hij werkte minder en wijdde zich meer aan het gebed. Eens vroeg men de schemamonnik: “Vader Melchizedek, wat hebt u gezien toen wij dachten dat u dood was?” En hij antwoordde: “Ik zag mezelf staan in een prachtige weide, en voor mij was een enorme greppel vol vuil. In die kuil lag al mijn timmerwerk: alle katheders, kruizen en relikwieënkasten die ik ooit gemaakt heb. Ik keek er met afschuw naar. Toen voelde ik opeens dat

er iemand achter me stond, ik draaide me om en zag de Moeder Gods. Ze zei: "Dit is alles wat er na jou overblijft. Nu zie je waar het allemaal toe leidt. Je bent monnik. We hadden berouw en gebed van je verwacht, en zie nu: dit is alles wat je Ons hebt gebracht." De Heer bracht Vader Melchizedek weer tot leven. Zoals voorheen vervulde hij trouw zijn werk van gehoorzaamheid, maar nu gaf hij toe dat het belangrijkste voor een monnik berouw en vroom contact met God is. Zijn gebed werd sindsdien opmerkelijk. Veel mensen kwamen naar deze schemamonnik om hulp. Zijn diep, innerlijk gebed hielp hem ook het zware kruis van ziekte te dragen.

De prominente oudvader, de eerbiedwaardige Païssy Velichkovsky, bezat blijkbaar de speciale gave Gods om te begrijpen dat de Heer van een monnik in de eerste plaats boetedoening en gebed verwacht. In zijn werk, dat getiteld was "Lelietjes-van-dalen of prachtige bloemen," schrijft hij: "Wat is er nodig opdat het denken zich voortdurend met God bezighoudt? Als u de drie deugden: liefde voor God en de mensen, onthouding en het Jezus-gebed niet verwerft, kan uw denken zich niet geheel bezighouden met God; want liefde temt boosheid, lust verzwakt door onthouding, en gebed leidt het denken af van gedachten en verdrijft alle haat en trots. Verdiep u dus constant in God, want God zal u alles leren en Hij zal u door de Heilige Geest het hoogste, het hemelse, en het laagste, het aardse, openbaren. Amen."

Deze asceet uit de achttiende eeuw werd tweehonderd jaar later lid van de gemeenschap van de heiligen. Het was zeker geen toeval dat hij verheerlijkt en heilig verklaard werd door de Russisch Orthodoxe Kerk in het jaar dat duizend jaar Christendom in Rusland werd gevierd, waarna een tijd aanbrak van de wederopbouw van kerken en kloosters. De eer-

biedwaardige Païssy betrad als geestelijk mentor voor monniken en leken opnieuw het leven van de moderne Christen. Tijdperken van relatieve geestelijke verarming worden afgewisseld door perioden van geestelijke bloei. Maar bij nader onderzoek kan men in iedere eeuw asceten vinden, die het voorbeeld gaven om het geestelijk leven in die tijd helder en zichtbaar te maken. Deze mensen heiligden het pad voor hun tijdgenoten en openbaarden hun Gods wil. Door hen en rond hen werd de kerk gebouwd en zij schiepen wat eeuwig en sacraal is in de kerk. In de loop der tijd concentreerde zich in bepaalde gebieden een bijzonder, levendig geestelijk leven. “We zien dat in landen, steden, naties, regio’s en kloosters veranderingen plaatsvinden, maar het algemene genadevolle leven blijft ongehinderd stromen. Als het op de ene plaats stopt, vlamt het elders op, zich soms wijd verspreidend en soms geconcentreerd in een kleine groep mensen, maar het droogt nooit op, het vernieuwt zichzelf en hen die in iedere generatie reageren op de roep van de waarheid,” schrijft priester Sergius Mansurov in zijn boek “Verhandelingen over de geschiedenis van de kerk.”

Het smalle pad van het kloosterwezen van de eerbiedwaardige Païssy Velichkovsky was een geestelijke missie die in de achttiende eeuw dezelfde kracht had als het ascetisme van de eerbiedwaardige Sergius van Radonezh in de veertiende eeuw. Deze door God uitverkorenen moesten hard werken, omdat het in die tijden moeilijk was om kloosterwerken tot stand te brengen. Geïnspireerd door de erfenis van de heilige vaders uit vroegere tijden werden zij, met Gods genade, dragers van de geestelijke ervaring, en onderwezen vele discipelen en transformeerden zo het algemene geestelijke klimaat van hun tijd.

Aartspriester Sergius Chetverikov schreef over de eerbiedwaardige Païssy Velichkovsky het volgende: “Als al het werk van de heilige oudvader een voorbeeld zou zijn van persoonlijke heiligheid, alleen door het tot stand brengen van een kloosterlijke broederschap gefundeerd op de kerkvaders uit vroegere tijden en de verbetering van de boeken van de kerkvaders, dan nog is dit werk niet onbelangrijk voor de kerk en het kloosterwezen en de maatschappij. Maar de heilige oudvader Païssy deed meer dan dat: hij vestigde een school voor geestelijk leven, hij inspireerde in het kloosterwezen een omvangrijke geestelijke beweging, hij ontstak in de harten van velen liefde voor het geestelijk leven, en wekte bij kloosterlingen de aspiratie voor het verrichten van innerlijk werk en geestelijke inspanningen. Onder invloed van oudvader Païssy Velichkovsky werden vele opmerkelijke kluizenaars opgevoed in het orthodoxe monniksleven, die de voorschriften van de heilige oudvader volledig in zich opnamen. Door het ononderbroken gebed, het niet aflatend observeren van zichzelf, zelfonderzoek, innerlijke strijd met de eigen gedachten, het opbiechten van de gedachten, gehoorzaamheid en nederigheid, vlijtige studie van de werken van de heilige Vaders, het zich houden aan de evangelische geboden, bereikten zij een hoog niveau van geestelijk leven. Zij hadden niet alleen een grote invloed op hun broeders, monniken, maar ook op leken, die soms hoog opgeleid waren in wereldlijke zowel als theologische zin. Deze geestelijke beweging begon in de tweede helft van de achttiende eeuw en bleef groeien in de negentiende eeuw tot aan de revolutie.”

De eerste uitgave van “Het Leven van de Moldavische heilige oudvader Schema-archimandriet Païssy Velichkovsky” verscheen in 1847. Met dit werk begonnen de publicaties in Optina. In feite verkreeg het Optina Klooster van de Opdracht in de Tempel bij de stad Kozelsk in de kerkprovincie Kaluga, dat

in de negentiende eeuw beroemd werd, zijn geestelijke betekenis dankzij de leerlingen van de heilige oudvader Païssy. De hagiografie die wij nu onder uw aandacht brengen werd samengesteld uit verschillende uitgaven, maar zij is gebaseerd op de tekst van aartspriester Sergei Chetverikov, "De Moldavische heilige, oudvader Païssy Velichkovsky, zijn leven, leringen en invloed op het orthodoxe kloosterlijke leven" (1938). Opvallend is dat de vragen die in dit boek aan de orde komen ook in onze tijd relevant zijn. De auteur koestert de hoop dat dit werk monniken en leken geestelijk voordeel brengt.

In Gods liefde, Sergius Zhumati

Sint Petersburg, januari 2010

HOOFDSTUK 1. DE ERFGENAAM VAN DE POLTAVA AARTSPRIESTERS

De toekomstige “Moldavische heilige oudvader” werd geboren in de stad Poltava in de Oekraïne. Hij verliet deze plaats toen hij nog heel jong was, maar de herinnering eraan bleef tot aan het eind van zijn leven, hij bleef Oekraïens spreken en hij liet niet na om in zijn geschriften, na zijn handtekening, de woorden “geboren in Poltava” te schrijven.

De toekomstige grote oudvader stamde uit een vroom gezin van priesters van enkele generaties terug. In de familie Velichkovsky begon zijn overgrootvader Lucas zijn leven in dienst van de orthodoxie, en werd tot aartspriester van de Kathedraal van Poltava gewijd. Ook zijn grootvader, vader en oudere broer werden benoemd tot rector van de kathedraal ter ere van de Ontslaping van de Allerheiligste Maagd in Poltava.

Zijn grootmoeder aan moeders kant was overste van het Klooster van de Bescherming van de Moeder Gods. Irene, de vrome moeder van de toekomstige kluizenaar, nam later in hetzelfde klooster de sluier aan en ontving de naam Juliana.

De rechtschapen man werd geboren op 21 december, 1722 op de dag van het feest van de Heilige Peter, metropoliet van Kiev en Moskou en wonderdoener van Geheel Rusland (hij stierf in 1326). Bij de doop kreeg het kind de naam Peter. Toen hij vier jaar oud was stierf zijn vader, aartspriester Johan. Peter bleef onder de hoede van zijn moeder en zijn oudere broer Johan.

Van jongs af aan las Peter graag. Hij bezocht de kerkschool in de kathedraal, waar hij het alfabet, het Boek van de Uren en het psalter leerde lezen. Op den duur las Peter alle godsdienstige boeken die hij thuis en in de bibliotheek van de kathedraal kon vinden: het Oude en het Nieuwe Testament, de heiligenlevens, de leringen van de heilige Johannes Chrysostomos, Efraïm de Syriër en anderen. Na het lezen van deze heilige boeken, vooral de hagiografieën van de eerbiedwaardige vaders, werd in zijn ziel de wens geboren om de wereld te verlaten en monnik te worden. Hij werd ongewoon zwijgzaam en verzonk geheel in zijn innerlijk leven. Maar hij was niet somber of moedeloos, zijn gezicht was opgewekt en vriendelijk.

Toen Peter dertien jaar oud was, stierf zijn oudere broer Johan. Johan was vijf jaar lang rector van de kathedraal van Poltava geweest. Hun moeder wilde de plaats van priester voor haar jongste zoon open houden. Ze kreeg aanbevelingsbrieven van Peters peetvader, kolonel Kochubey, en andere respectabele burgers, en hiermee ging zij met haar zoon en zijn oom naar Kiev, voor een bezoek aan Aartsbisschop Rafael Zaborovsky.

Poltava viel in die tijd onder het rechtsgebied van de aartsbisschop. Zijne Eminentie zegende Peter en zei: “Moge jij de opvolger zijn”. Hierna gaf hij een bevestiging van de vererving van de stoel van de rector en gaf hen de afscheidszegen, en gaf bevel de jongen onmiddellijk naar Kiev te sturen om daar aan de theologische academie te gaan studeren. De “Schoolinstellingen van de Broederschap in Kiev”, waar Peter heen moest, waren in die tijd nogal ingewikkelde onderwijsinstellingen. Het was een samengaan van basis-, middelbaar en hoger onderwijs die zich binnen de muren van het Broederschapsklooster van de Theofanie bevond, onder de algemene naam van Kiev-Mogyljnskaya Broederschaps academie van

de Theofanie. Hier werden Latijn, Pools, Grieks, Slavische talen, retoriek, theologie, filosofie en muziek onderwezen.

Peter studeerde drie jaar aan de academie, en zijn gebeden tot God maakten dat in de diepte van zijn ziel een innerlijke transformatie plaatsvond: in hem groeide de wens om zich, naast het verzaken van de wereld, geheel te wijden aan het dienen van de Heer. Zijn eerste mentor was hieroschemonnik Pachomius van de het Broederschaps Klooster van de Theofanie. Vele jaren lang maakte hij pelgrimstochten en eens leefde hij een tijd in een hermitage. Vader Pachomius gaf Peter boeken uit zijn bibliotheek; daarnaast had hij langdurige, stichtelijke gesprekken met hem, die Peters besluit om in het klooster te gaan versterkten. Het drong tot hem door dat het, om de ziel te redden, naast het geloof, noodzakelijk is om zich strikt aan Christus' geboden te houden. Dus stelde Peter zichzelf de volgende drie regels: 1) niet over de naaste te oordelen, zelfs als hij met eigen ogen de naaste zag zondigen, 2) niemand te haten en 3) met geheel zijn hart beledigingen te vergeven. Oudvader Païssy schreef: "Ik kon mij door mijn nalatigheid niet houden aan mijn belofte aan God om me aan deze geboden te houden, maar met Gods hulp hield ik mij aan deze geboden in de geest van de ware leringen in de Bijbel, en ik zal me eraan houden op dit geriefelijke en gemakkelijke pad; want uiteindelijk is er geen ander pad naar verlossing."

In het derde jaar van zijn opleiding begon zijn ijver voor het schoolwerk te verzwakken, en werd hij geheel in beslag genomen door zijn verlangen naar het kloosterwezen. De plotselinge verdwijning van zijn twee vrienden brak de laatste draad die Peter met de Academie verbond. Hij veronderstelde dat zij naar de Kitaevo Hermitage van het Klooster van de Grotten in Kiev waren vertrokken. Hij koos een tijdstip om

deze heilige gemeenschap te bezoeken. Inderdaad waren zijn vrienden daar. Zij verwelkomden Peter hartelijk en ze brachten samen de avond door met het lezen van een boek van de eerbiedwaardige Efraïm de Syriër. De volgende dag, na de Liturgie, nodigde het hoofd van de hermitage, hieroschima-monnik Theodosius, Peter uit voor het gemeenschappelijke broedermaal. De eerbiedige atmosfeer maakte een diepe indruk op Peter: het leek alsof hij te midden van Gods engelen zat, alsof hij niet op aarde maar in de hemel was. Na het maal spraken de vrienden lange tijd met hem en drongen er bij hem op aan om de wereld te verzaken, zijn studie aan de academie te beëindigen en in het klooster de gelofte van gehoorzaamheid af te leggen. Hij was er klaar voor, maar hij vreesde dat zijn moeder, zoals hij wist, nooit toestemming zou geven voor zijn intreden in het klooster. De derde dag nam hij afscheid van zijn vrienden en keerde terug naar de academie en zette zijn studie voort, maar zonder veel ijver.

In de eerste twee jaren aan de Academie bracht Peter de zomer door in zijn geboorteplaats Poltava. Thuis las hij veel en woonde de diensten in de kathedraal bij. Maar in de zomer van 1738 verbleef hij in Kiev en woonde in Podol, vlakbij de kerk van de Heilige Hiërarch Nicolaas de Goede in het huis van een oude weduwe, die hem liefhad en voor hem zorgde als voor haar eigen zoon. Peter gebruikte zijn vrije tijd om de heilige plaatsen, kerken en kloosters in Kiev te bezoeken. Vaak bezocht hij de kerk van de heilige Sofia, de Wijsheid van God, om de relieken van de heilige Metropoliet Macarius van Kiev te vereren, en het klooster van de Archistrateeg van God Michael om de relieken van de Heilige Grootmartelares Barbara te vereren. En wat te zeggen van de indruk die het heilige en prachtige Klooster van de Grotten in Kiev op zijn jonge ziel maakte! Hij had deze heilige en door God uitverkoren plaats lief met geheel zijn ziel. Hier schitterden de eerbiedwaardige

Antonius en Theodosius en alle heilige vaders van de Grotten als de Goddragende vaders uit vroegere tijden. Zij waren “aardse engelen en hemelse menselijke wezens”, die tijdens hun leven zowel als na hun dood God verheerlijkten door hun wonderen en hun onbederfelijke relieken! Doorgaans bezocht hij daar op zondag de goddelijke Liturgie en bracht daar de openbare vakanties door. Soms kwam hij er ook ‘s avonds en bleef de hele nacht bij de pelgrims in de nabije Grotten. Peters ziel verheugde zich in de pracht en geestelijke discipline, en in de grote hoeveelheid respectabele monniken. Het leek hem of de eerbiedwaardige Vaders van de Grotten zelf in de kerk bijeengekomen waren en hij loofde God dat hij de gelegenheid had gekregen om deze heilige plaats vaak te bezoeken. Na beëindiging van de goddelijke dienst betrad hij de grotten om de heilige relieken en de myron-vloeiende schedels van de heiligen te eren en te kussen. De stilte en rust in de grotten, die niet boven aan de oppervlakte gevonden konden worden, ontstaken in zijn ziel de onvervulbare wens om in deze heilige grotten te blijven en de relieken van de eerbiedwaardige vaders niet te verlaten ...

Peter maakte een afspraak met de wacht van het klooster en kon zo op de zaterdagavonden en voor de grote feesten zijn vrienden van de Kitaevo Hermitage ontmoeten. Zij kwamen bijeen bij de poort op het terrein van het Broederschap klooster van de Theofanie en bespraken de belangrijke vraag hoe zij het voor elkaar konden krijgen om een klooster te vinden waarin God gunstig stond tegenover hun wens om in het kloosterwezen aangenomen te worden en volgens de kloostergeloften te leven. In deze gesprekken groeide in hun zielen de vaste overtuiging dat in kloosters waar een overvloed aan voedsel en drank en allerlei soorten van lichamelijke bevrediging zijn, geen verzaking van de wereld is. Zij besloten een klooster te vinden waar kloostergeloften afgelegd kunnen

worden die voorschrijven dat de armoede van Christus gevolgd moet worden, in onthouding te leven, en het vlees te temmen ten behoeve van de verlossing van de ziel. Nachtenlang tot aan het begin van het kerkofficie spraken zij hierover, en na de dienst vertrokken zij dan naar hun woningen.

Peter hield steeds meer van de Kitaevo Hermitage. Alles was daar georganiseerd voor gebed en het tot rust brengen van de ziel: de eenvoudige houten kerk in de naam van de grote kluizenaar de Eerbiedwaardige Sergius van Radonezh, de diepe stilte en de vrede van deze plaats. Op een dag, toen hij het klooster betrad, zag hij het hoofd van de hermitage bij de kerk staan. Peter boog tot de grond voor hem en vroeg zijn zegen om in het klooster te blijven en als monnik te dienen. Vader Theodosius beval hem te volgen. Hij bracht hem naar zijn cel, nam plaats op een zitbank bij de tafel en zei tegen Peter: “Broeder, ga hier zitten,” en wees met zijn hand op een stoel die vlakbij stond. De stoel was hoger dan de bank waarop het hoofd van de hermitage zat. De gevoelige Peter was bezorgd over dit voorstel. Hij bloosde diep, boog beleefd en bleef staan. Het hoofd stelde hem voor de tweede maal voor om op de stoel te gaan zitten. Peter boog voor hem en bleef staan. Het voorstel werd een derde keer gedaan. Peter verroerde zich niet. Toen zei Vader Theodosius: “O, broeder, je smeekt mij om je in mijn hermitage als monnik te accepteren. Maar ik zie in je hart geen spoor van een monastieke innerlijke staat, ik zie in jou niet de nederigheid van Christus, ik zie in jou geen gehoorzaamheid, noch het breken van je wil en je denken, maar ik zie alleen het tegenovergestelde. Ik zie in jou de innerlijke staat en de ijdele redenering van deze wereld, ik zie in jou de trots van de duivel, ik zie in jou ongehoorzaamheid en toegeeflijkheid aan je eigen wil en denken. Drie keer zei ik je om naast me te gaan zitten en je gehoorzaamde niet.

De zegen van de vader overste

Je had je eigen wil en denken geheel moeten verzaken, en nederig en met vrees voor God naar mij moeten luisteren, zelfs als ik je eenmaal zou vragen, bijvoorbeeld, in de refter in aan-

wezigheid van alle broeders, om hoger te gaan zitten dan ik. Maar hier in mijn cel, vroeg ik het je driemaal maar je volgde je eigen wil en redenatie en hield je niet aan mijn gebod, terwijl je schijnheilig deed of je onderdanig was en met de trots van de vijand boog. Hoe durf je, zonder gehoorzaamheid en het breken van je wil, die het teken van het ware monnikschap zijn, mij te vragen je te accepteren in het kloosterleven? Wie niet gehoorzaam is en zijn eigen wil en redenatie volgt is het monniksleven niet waard.”

Maar na deze strenge afwijzing sprak het hoofd liefdevol en vriendelijk tot Peter, als een vader tot zijn zoon: “Voor de liefde van God, bracht ik je speciaal in deze verleiding, want ik wil dat je ziel gered wordt. Nu zal je ziel zich je hele leven herinneren dat de ware basis van het monniksleven, de wortel en het fundament van het pad naar God, gehoorzaamheid is en het breken van je wil en je denken. Iedereen die waardig wil zijn het pad van de monnik te volgen, laat de wereld en alles wat tot de wereld behoort, achter zich. Hij moet ook zijn gehele wil en zijn denken breken en op het pad naar God in alles gehoorzaam zijn aan zijn geestelijke vader als aan God Zelf, zelfs tot aan zijn laatste ademtocht. Maar wanhoop niet over deze verleiding. Laat God je vergeven, zoals ik, een zondaar.”

Vader Theodosius vroeg Peter waar hij geboren was en of er geen hindernissen voor hem waren voor het afleggen van de kloostergeloften. De jongeling beantwoordde de vragen kort. “Geliefde zoon,” zei Vader Theodosius, “zelfs als je me zou smeken om je als monnik in de hermitage toe te laten, durf ik dit niet na jouw verhaal. Stel je voor dat je moeder ontdekt waar je bent? Dan kan ze je op last van de autoriteiten hier laten weghalen. Beklaag jezelf dus niet. Blijf vurig verlangen naar het kloosterleven, geef je over aan Gods leiding en zoek

met Zijn hulp ijverig naar een plaats waar je ongehinderd het kloosterleven kunt leiden. Ik verzeker je dat de almachtige God ieders verlossing wenst en dat Hij je naar een plaats zal leiden waar je wens zal uitkomen.” Peter wierp zich aan de voeten van vader Theodosius en vroeg hem om vergiffenis. Nadat hij de zegen had ontvangen verliet hij de hermitage.

In september begonnen de lessen aan de academie, maar Peter had geen belangstelling meer voor de studie. Hij woonde de lessen steeds minder vaak bij. Zijn hoofd was voortdurend bezig met het vinden van een geschikte plaats voor het kloosterleven.